

Arvamuse esitamine kliimaseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kohta

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Kliimaministeriumit võimaluse eest avaldada arvamust seoses kliimaseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusega. Oleme eelnõu väljatöötamiskavatsusega tutvunud ning esitame järgnevalt enda seisukohad ja kommentaarid.

1. Kliimaseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus on liiga üldine ja lai

Kaubanduskoda on seisukohal, et kliimaseaduse eelnõu väljatöötamise kavatsus (VTK) on hetke seisuga väga üldine ja lai ning selles puuduvad viited täpsematele tegevustele ning nendest tingitud mõjudele. Lisaks ei tule VTK-st ühtselt ja selgelt välja see, mis on kliimaseaduse eesmärk ja milliste meetmetega eesmärgi saavutamiseni jõutakse. Hetkel ei ole ka VTK-s kirjeldatud, millistest põhimõtetest lähtuvalt tehakse valikuid kasvuhoonegaaside vähendamise kohustuste seadmisel ühe või teise sektori suunas. Seega, kuna hetkel ei ole täpselt teada, mis seadusesse kirjutatakse ja milliseid meetmeid eesmärgi saavutamiseks kasutatakse, ei ole võimalik VTK-le ka hetkel sisulist hinnangut anda. Ettevõtjate ootus oli, et seadus annaks neile õigusselguse, õiguskindluse ja seeläbi ka investeerimiskindluse, kuid kuna VTK on hetkel koostatud väga üldiselt, siis seda eesmärki VTK ei ole suutnud täita. Lisaks ei selgu VTK-st, kuidas seostub kliimaseadus Euroopa Liidu õigusaktidega või millises ulatuses on vaja riigisisisest täiendavat reguleerimist.

2. Tagada tuleb ettevõtete konkurentsivõime ning negatiivsete mõjude kompenseerimine

Kaubanduskoda on seisukohal, et kui loodava kliimaseaduse tulemusena tuleb ettevõtetele uusi piiravaid nõudeid, millega ettevõtted ei osanud varem arvestada, siis tuleb riigil luua mehhanism, et need negatiivsed mõjud kompenseerida. Hetkel ei sisalda VTK infot selle kohta, kuidas tagatakse, et negatiivsed mõjud ettevõtetele on minimaalsed ning millisel määral ja kuidas nähakse ette nende negatiivsete mõjude kompenseerimine. Kuna kliimaseaduse eesmärkide rakendamiseks peavad ettevõtted oma tegevusi muutma ja ümber korraldama, siis tuleb tagada ettevõtetele igakülgne toetus, et nad saaksid neid muudatusi teostada, mitte ei peaks oma tegevust lõpetama.

Lisaks oleme seisukohal, et välja oleks vaja töötada mõjuanalüüsis kliimaseaduse majanduslike tagajärgede ja sellega kohanemise võimaluste kohta, et oleks võimalik

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

hinnata, kuidas hakkab kavandatav kliimaseadus mõjutama ettevõtete tegevust, eksporti ja konkurentsivõimet. Seadust luues tuleb silmas pidada, et kliimaseaduse rakendamine ei halvendaks Eesti ettevõtete konkurentsivõimet euroopasiseselt ega peamistel sihtturgudel.

Kaubanduskoda on seisukohal, et kuna kliimaseadus omab suurt mõju ettevõtete edasisele tegevusele, siis on vajalik viia läbi mõjuanalüüs, et hinnata millised on kliimaseaduse majanduslikud tagajärjed. Lisaks peab VTK kajastama seda, kuidas tagatakse ettevõtetele negatiivsete mõjude kompenseerimine.

3. Ettevõtete kaasamine kliimaseaduse loomisesse

Kuna tegelikkuses hakkavad kliimaseaduse peamisteks elluviijateks ettevõtted, siis on oluline, et ettevõtted oleksid olulisel määral kaasatud ka kliimaseaduse loomisesse. Oluline on anda ettevõtjatele kindlus, et nende muresid ja ootusi võetakse seadust luues arvesse. Oleme seisukohal, et vajalik oleks laiendada kliimaseaduse väljatöötamise töörühmades ettevõtjate esindajate ringi, et ettevõtete esindajat oleksid kaasatud seaduse loomisesse. Kaubanduskoda on seisukohal, et kui kliimaseadusega soovitakse luua sektoripõhised eesmärgid, siis on oluline, et kliimaseaduse väljatöötamise jaoks koostatud töörühmad oleksid loodud nende sektorite järgi, kellele soovitakse vahe eesmäärke seada. Sellisel juhul on tagatud, et töörühmad tegelevad konkreetse valdkonnaga, millele eesmäärke soovitakse seada. Praeguse lahenduse puhul on oluline välja tuua ka see, et kuna töörühmasid on palju, siis on oht, et üks organisatsioon peab korraga olema mitmes töörühmas, et oma liikmete huve kaitsta. Lisaks leiame, et kuigi tööstuse jaoks on eraldi töörühm, siis on see siiski loodud töörühma alarühmana, mis ei ole meie hinnangul piisav. Oleme seisukohal, et tööstuse valdkonna jaoks peaks olema eraldi töörühm mitte alatöörühm ning kui töörühmad koostatakse lähtuvalt sellest, kellele soovitakse vahe eesmäärke seada, siis oleks ka tööstusel enda töörühm.

Kaubanduskoda on seisukohal, et ettevõtete kaasamine kliimaseaduse loomisesse on hädavajalik, kuna nemad peavad oma tegevust tulenevalt kliimaseadusest hakkama muutma. Lisaks leiame, et töörühmad tuleb koostada nende sektorite järgi, kellele soovitakse kliimaseaduse vahe eesmäärke seada.

4. Mõjuanalüüs ja teaduspõhisus

Kaubanduskoda on seisukohal, et loodav kliimaseadus peab olema teaduspõhine ning tuginema avaldatud uuringutele ja mõjuanalüüsidele. Teaduspõhine lähenemine tagab, et plaanitavad eesmärgid on teostatavad ning omavad reaalselt positiivset mõju nii keskkonnale, ühiskonnale kui ka majandusele. Lisaks rõhutame, et VTK ei sisaldanud korraliku mõjuanalüüsi, kuna mõjuanalüüs oli väga lühike ning kajatas ainult positiivseid mõjusid. VTK ei sisaldanud seejuures aga informatsiooni kliimaseaduse mõjude kohta ettevõttele kui ka inimestele. Oleme seisukohal, et nii olulise ja ulatusliku seaduse loomise puhul on ülioluline, et eelnõu koostamise käigus on teostatud korralik ja põhjalik mõjuanalüüs, et hinnata, kuidas kavandatav seadus hakkab mõjutama kõiki eluvaldkondi.

5. VTK ei vasta HÖNTE nõuetele

Kliimaseaduse VTK-s ei ole välja toodud soovitud eesmärkide juurde jõudmiseks kasutatavaid lahendusi ning VTK-st ei selgu see, kes, mida ja millal tegema peab hakkama, et kehtestatud eesmärgid saavutada. Seega ei ole VTK terviklik ning ei ole kooskõlas ka hea õigusloome ja normitehnika eeskirjaga (HÕNTE). HÕNTE § 1 p 3 kohaselt peab VTK sisaldama ka küsimuse võimalikke lahendusi, võimalike lahenduste võrdlusi ja eelistatavat lahendust. Kaubanduskoja hinnangul ei ole hetkel kliimaseaduse VTK vastavuses HÕNTE § 1 p-ga 3, kuna VTK kirjeldus sellest, kas on vaja teha uus seadus või piisaks olemasolevate täiendamisest, ei ole HÕNTE § 1 p 3 täitmiseks piisav.

HÕNTE § 1 p 5 kohaselt peab VTK sisaldama ka probleemi lahendust Eestiga sarnase ühiskonnakorralduse ja õigussüsteemiga riikides. Meile teadaolevalt on kliimaseadus mitmetes teistes ELi liikmesriikides, kuid VTK ei sisalda selle kohta mingeid viiteid. Leiame, et enne eelnõu koostamist on oluline vaadata, millise sisuga on teised riigid kliimaseaduse sisutanud ning kas ja mida peaks Eesti teiste riikide praktikast üle võtma.

6. VTK peab sisaldama põhimõtteid

Kliimaseaduse VTK-s ei ole hetkel kirjas põhimõtteid, mida tuleb arvestada eesmärkide saavutamiseks. VTK-s on öeldud, et koostöös selleks kokku kutsutud töörühmadega ning teiste kaasamiskanalite abil sisustatakse eelnõu väljatöötamise protsessis peamised põhimõtted (nt kliimakindluse tagamine, „ei kahjusta oluliselt“ ning „saastaja maksab“) kliimapolitiika kontekstis ning lepatakse kokku vastavate meetmete kehtestamise korraldamises. Oleme seisukohal, et kui soovitakse luua kliimaseadust, siis on väga oluline, et oleksid selged nii seaduse eesmärk kui ka selle saavutamiseks vajalikud põhimõtted. Eelnimetatud elemendid, eesmärk ja põhimõtted, on kliimaseaduse loomise alustalad ning need peavad olema paigas.

Teiste riikide kliimaseadustes on sätestatud ka põhimõtted, kus seatakse eesmärgiks ka majanduskasv ja konkurentsivõime. Näiteks Taani kliimaseaduses on eesmärgiks ettevõtete arengule kaasa aitamine ning nende tegevuse lõpetamise vältimine koos eesmärgiga vältida ettevõtete või nende toodangu/teenuse liikumist väljapoole. Hollandi kliimaseaduses on toodud, et tegevuste ja eesmärkide planeerimisel tuleb arvestada tehnoloogia olemasoluga ning mõjudega majapidamistele ja ettevõtetele. Kaubanduskoda on seisukohal, et kliimaseaduse VTK-s tuleb sätestada ka põhimõtted, millest tuleb kliimaseaduse koostamisel ja rakendamisel lähtuda.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts
Peadirektor

Ireen Tarto ireen.tarto@koda.ee